

Het leefklimaat en het behandeltraject van jongeren in Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College

*Stap 2 en 3 van het stapsgewijs toezicht op basis van
het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg*

Instellingsrapport

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Inspectie Jeugdzorg
Inspectie van het Onderwijs

Utrecht, juni 2014

Samenvatting

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. Vanaf 2009 heeft zij stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de *rechtshouding van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}. Stap 2 werd samen met de Inspectie van het Onderwijs uitgevoerd vanaf 2010 en was gericht op het *leefklimaat van de jongeren* en de *samenwerking tussen instelling en school*. Stap 3 wordt samen met de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs uitgevoerd vanaf 2012 en is gericht op het *behandeltraject van de jongeren* in de instelling en in de bijbehorende school.

De inspecties voeren het stapsgewijs toezicht uit bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg. Horizon, locatie De Vaart is in december 2011 in Sassenheim gestart. Daarom is het stapsgewijze toezicht bij Horizon, locatie De Vaart later van start gegaan. In juli 2013 heeft de Inspectie Jeugdzorg de entree-toets bij Horizon, locatie De Vaart uitgevoerd. Dit is het toezicht stap 1, voor nieuwe instellingen of locaties uitgebreid met de extra thema's 'toezicht op de jongeren' en 'handelwijze bij incidenten'. Horizon, locatie De Vaart heeft in dit toezicht het oordeel *voldoende* verkregen.

De inspecties hebben besloten het toezicht stap 2 naar het leefklimaat van de instelling en de samenwerking tussen instelling en school en het toezicht stap 3 naar het behandeltraject van de instelling en de school en stap 3 bij Horizon, locatie De Vaart en de bijbehorende school, het Horizon Vaart College te combineren. Dit rapport geeft het resultaat van het gecombineerde toezicht stap 2 en stap 3 weer.

Eindoordeel

Leefklimaat (stap 2):

De Inspectie Jeugdzorg beoordeelt alle criteria als voldoende en komt daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van het leefklimaat in De Vaart voor jongeren voldoende is.

Samenwerking instelling en school (stap 2):

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs beoordelen alle criteria als voldoende en komen daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van de samenwerking tussen Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College voldoende is.

Behandeltraject (stap 3):

De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs beoordelen elf van de twaalf criteria als voldoende en komen daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van het behandeltraject in Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College voor jongeren voldoende is.

Verbetermaatregel

De inspecties verwachten dat Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College binnen zes maanden zorgen:

- dat de ouders meer betrokken worden bij het onderwijs en meer op de hoogte gesteld worden van de vorderingen van hun kind.

Op het moment van het toezicht van de inspecties zijn de instelling en de school gestart met het invoeren van een aantal verbeteringen op dit punt.

Nabeschouwing

Aangezien het toezicht plaatsvindt in een periode dat instellingen landelijk nog bezig zijn met de uitvoering van een pilot op het gebied van de trajectaanpak, willen de inspecties hieraan aandacht besteden in deze nabeschouwing.

In 2012 startte het merendeel¹ van de pilots trajectaanpak bij de jeugdzorg^{PLUS} instellingen en de scholen die daaraan zijn verbonden. De pilot trajectaanpak van Horizon, locatie De Vaart werd in 2013 goedgekeurd. De inspecties hebben bij hun toezicht naar de behandeling een 'work in progress' aangetroffen. Er is een adequate gedeelde visie, maar deze is nog niet volledig geïmplementeerd. Onderdelen met betrekking tot de behandeling waren nog in ontwikkeling. Het oordeel op elf van de twaalf criteria is bij Horizon, locatie De Vaart is voldoende. Dat wil niet zeggen dat er geen verdieping en verdere uitwerking van de criteria mogelijk is. Daarvoor is meer tijd nodig dan de tijd die de pilot fase tot nu toe bood.

Daarnaast hebben de inspecties geconstateerd dat er niet altijd sprake is van continuïteit van het zorgtraject, waarbij de jongere zonder tijdverlies kan doorstromen naar de meest passend geachte verblijfplaats en onderwijssituatie. Bij Horizon, locatie De Vaart gaat dit vooral om de wachtlijsten bij open residentiële groepen, zoals bij Horizon, locatie Rijnhove en een tekort aan plaatsen in kamertrainingscentra binnen de regio Rotterdam. Naast de instelling en de school spelen ook ketenpartners hier een belangrijke rol. Juist ook op dit punt is nog tijd nodig zodat partijen elkaar steeds beter kunnen vinden in de zorg en het onderwijs voor de jongeren. Scholen en instellingen waarnaar de jongeren doorstromen, moeten hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Partijen moeten elkaar erkennen als ketenpartners en elkaars expertise vertrouwen. Voorwaarde is dat de contacten zijn gelegd en de afspraken zijn gemaakt, dan is verdieping en verdere uitwerking mogelijk en nodig. In de landelijke eindrapportage die de inspecties na afloop van hun toezicht zullen opstellen, zullen zij nader ingaan op het probleem rond de continuïteit van de zorg en het onderwijs.

¹ Bij een deel van de instellingen kwam de financiering voor de pilot pas in 2013 tot stand.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Het leefklimaat, de samenwerking en het behandeltraject in Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College	11
2.1 Leefklimaat	11
2.2 Samenwerking instelling en school	13
2.3 Behandeltraject	15
Hoofdstuk 3 Eindoordeel en nabeschuwing	21
3.1 Eindoordelen	21
3.2 Nabeschuwing	22
Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties stap 2 en stap 3	23
Bijlage 2 – Het onderzoek van de inspecties	31

Hoofdstuk 1 Inleiding

Jeugdzorg^{PLUS} is de naam die de zorgaanbieders zelf hebben gegeven aan de sinds 2008 bestaande vorm van gesloten jeugdzorg aan kinderen en jongeren met zeer zware gedragsproblemen. Met deze naam geven zij aan dat de geslotenheid maar één van de aspecten is van de intensieve behandeling die aan deze groep jongeren wordt geboden.

Stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg

In september 2008 heeft de MOgroep Jeugdzorg (inmiddels Jeugdzorg Nederland) het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de aanbieders van jeugdzorg^{PLUS} samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Een nieuwe vorm van zorg heeft tijd nodig om zich te ontwikkelen. Dit was door de sector voorzien en gepland in het Kwaliteitskader. Daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van jeugdzorg^{PLUS} moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging hiervan heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij in 2008 op verzoek van de toenmalige minister voor Jeugd en Gezin is gestart bij alle instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} en dat loopt tot en met 2014.

Stap 1 Rechtspositie van de jongeren

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op het thema Gesloten Leefomgeving in het Kwaliteitskader. Dit toezicht was toegespitst op de *rechtspositie van jongeren* in de jeugdzorg^{PLUS}, omdat waar jongeren vergaand in hun rechten kunnen worden beperkt, hun rechtspositie goed geregeld moet zijn.

Stap 2 Leefklimaat voor de jongeren en samenwerking tussen instelling en school

In 2010 en 2011 was de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt naar normen uit de thema's Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel van het kwaliteitskader. De Inspectie Jeugdzorg heeft dit toezicht toegespitst op het *leefklimaat van de jongeren*, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde is voor hun behandeling en omdat in de jeugdzorg^{PLUS} jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen.

Samen met de Inspectie van het Onderwijs heeft de inspectie bij stap 2 ook de *samenwerking tussen instellingen en scholen* onderzocht, omdat onderwijs een essentieel onderdeel vormt van de dagprogrammering en van groot belang is voor het perspectief van de jongeren.

Stap 3 Behandeltraject van de jongere

In 2012 t/m 2014 komen de laatste thema's uit het Kwaliteitskader aan de beurt. Deze thema's, Behandeling en Ketensamenwerking, zijn belangrijke thema's in de trajectbenadering.

De staatssecretaris van VWS sloot hierop aan in het 'Beleidskader trajecten Jeugdzorg^{PLUS}' van 13 april 2011 en in het 'Pilotkader zorgtrajecten Jeugdzorg^{PLUS}' van 20 december 2011 en verbond er ook een trajectfinanciering aan. In 2012 startte het ministerie van VWS met het financieren van de pilots. Een deel van de instellingen, waaronder Horizon, locatie De Vaart, ontving de financiering in 2013. In deze pilots werken de instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} uit hoe zij in trajecten willen werken.

De *behandeling* in een instelling voor jeugdzorg^{PLUS} kan niet los gezien worden van een langer durend traject dat erop gericht is de jongere weer succesvol te laten participeren in de maatschappij. Dat betekent dat vanaf de start van de behandeling duidelijk moet zijn wat de jongere en zijn gezin aan behandeling en begeleiding nodig hebben om zover te komen. Het gaat om professionele individuele behandeling op basis van de behandelvraag of -behoefte van de jongere. Onder individuele behandeling verstaan de inspecties meer dan een structuur op de leefgroep. Bovendien hoort een individuele behandeling niet los te staan van de omgeving van de jongere, van zijn leefgroep, zijn gezin en zijn school. Een goede uitwisseling tussen de behandeling en die omgeving zorgt ervoor dat de behandeling effectief is.

De behandeling van de jongere moet worden vastgelegd in een plan, waarin ook is opgenomen hoe de ouders en de school betrokken zijn bij de behandeling.

Uitgangspunt van de *trajectbenadering* is dat instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} samenwerken met het onderwijs, de jeugd-GGZ, de zorg voor licht verstandelijk beperkte jongeren en collega jeugdzorginstellingen om jongeren perspectief te bieden op een succesvolle terugkeer in de samenleving. In de trajectbenadering ligt de focus op wat jongeren nodig hebben. Wanneer een jongere in een instelling voor jeugdzorg^{PLUS} wordt geplaatst, wordt tijdens de behandeling al rekening gehouden met het hele verdere traject en wordt bepaald welke behandeling in de jeugdzorg^{PLUS} de jongere nodig heeft opdat hij verder kan in het traject.

Waar nodig krijgen jongeren in hun behandeltraject na de intensieve behandeling in de jeugdzorg^{PLUS} nog (lichtere vormen van) begeleiding en behandeling. Het is mogelijk dat de instelling voor jeugdzorg^{PLUS} nog enige tijd begeleiding biedt, maar de begeleiding kan ook aangeboden worden door andere hulpverleners. Om de aansluiting goed te laten verlopen is samenwerking in de keten belangrijk.

Trajectfinanciering houdt in dat niet meer iedere hulpverleningsfase apart geregistreerd en gefinancierd wordt, maar het gehele traject vanaf jeugdzorg^{PLUS} tot en met de uitstroom uit de jeugdzorg.

De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs voeren het toezicht stap 3 samen uit. De inspecties beoordelen aan de hand van een *toetsingskader* of het behandeltraject toereikend is. De thema's behandeling en ketensamenwerking zijn in het toetsingskader uitgewerkt in de thema's planmatigheid, perspectief en resultaat. Het toetsingskader dat de inspecties hanteren is een uitwerking van de normen uit het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg.

De inspecties hebben deskundigen uit de wetenschap geraadpleegd om te komen tot een toetsingskader met een aantal meetbare criteria dat zich richt op een toereikend behandeltraject.

Over de invulling van dit toetsingskader hebben de inspecties vervolgens nauw overleg gehad met (vertegenwoordigers van) de instellingen en de scholen, zodat het gaat om zoveel mogelijk gedeelde opvattingen over wat een toereikend behandeltraject is.

Combinatie van het toezicht stap 2 en stap 3

De inspecties voeren het stapsgewijs toezicht uit bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg. Horizon, locatie De Vaart is in december 2011 gestart in Sassenheim. Daarom is het stapsgewijze toezicht bij Horizon, locatie De Vaart later van start gegaan. In juli 2013 heeft de Inspectie Jeugdzorg de entreetoets bij de locatie gehouden. Dit is het toezicht stap 1, dat voor nieuwe instellingen of locaties uitgebreid wordt met de extra thema's 'toezicht op de jongeren' en 'handelwijze bij incidenten'. Horizon, locatie De Vaart heeft in dit toezicht het oordeel *voldoende* verkregen. De inspecties hebben besloten het toezicht stap 2 en het toezicht stap 3 bij Horizon, locatie De Vaart en de bijbehorende school, het Horizon Vaart College, te combineren.

Dit rapport

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs geven in dit rapport antwoord op de vraag in hoeverre Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College in staat zijn om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden en op de vraag of de kwaliteit van de samenwerking van school en instelling voldoende is; daarnaast geven de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs antwoord op de vraag of de jongeren die verblijven in Horizon, locatie De Vaart een toereikend behandeltraject krijgen. Daarbij wordt ook aangegeven hoe ver de instelling is met de uitvoering van de pilot 'traject jeugdzorg^{PLUS}'.

Over Horizon, locatie De Vaart

Horizon, locatie De Vaart is in januari 2012 gestart en had in 2013 een capaciteit van 108 plekken jeugdzorg^{PLUS} voor jongens en meisjes in Sassenheim. Ten tijde van het toezicht verbleven er ongeveer 80 jongeren. Horizon, locatie De Vaart heeft vier speciale groepen voor meisjes, waarvan er twee zijn ingericht voor slachtoffers van loverboys en van eerwraak gerelateerd geweld. De overige groepen zijn gemengd.

Het onderwijs bij Horizon, locatie De Vaart wordt sinds 1 januari 2013 verzorgd door het Horizon Vaart College, dat valt onder Horizon Jeugdzorg en Onderwijs. Het aanbod varieert van praktijkonderwijs, VMBO, AKA (Arbeidsmarkt Gekwalificeerd Assistent) tot MBO niveaus 1 en 2. Voor de meisjes van de specifieke meidengroepen is een apart onderwijsprogramma opgezet gescheiden van de overige leerlingen van de school. Het onderwijs aan deze meisjes wordt verzorgd door een leerkracht en een pedagogisch medewerker samen.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspecties over het leefklimaat, de samenwerking en het behandeltraject van de jongeren in de instelling en de school die hebben geleid tot het oordeel. *Hoofdstuk 3* bevat het eindoordeel van de inspecties, de noodzakelijke verbetermaatregelen en een nabeschuiving.

In *bijlage 1* staan de volledige toetsingskaders van het toezicht stap 2 en het toezicht stap 3.

In *bijlage 2* wordt de onderzoeksopzet van de inspecties beschreven.

Hoofdstuk 2 Het leefklimaat, de samenwerking en het behandeltraject in Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College

De verwachtingen van de inspecties (criteria en indicatoren) staan in de toetsingskaders die in stap 2 en stap 3 zijn gehanteerd; deze zijn in bijlage 1 opgenomen.

Dit hoofdstuk bevat drie paragrafen die gewijd zijn aan de thema's:

- leefklimaat instelling;
- samenwerking tussen instelling en school;
- behandeltraject.

Elke paragraaf bevat een tabel met de scores van de inspecties per criterium op een twee puntsschaal: ja, voldoende of nee, onvoldoende. Wanneer enkele criteria niet voldoende zijn, kunnen leefklimaat, samenwerking en behandeltraject nog wel als voldoende worden beoordeeld, maar dan zijn verbetermaatregelen nodig, opdat de instelling en school bij alle criteria naar verwachting handelen.

2.1 Leefklimaat

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
De instelling zorgt voor een passende dagbesteding en –structuur voor de jongeren	✓	
De instelling zorgt voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren	✓	
De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroep	✓	
De instelling draagt zorg voor voldoende toegerust personeel	✓	

Toelichting

De instelling zorgt voor een passende dagbesteding en –structuur voor de jongeren

De jongeren in Horizon, locatie De Vaart (verder: De Vaart) volgen een strakke dagstructuur. Ze gaan elke dag tot 15:15 uur naar school, het Horizon Vaart College (verder: Vaart College). Na schooltijd zijn er buitenmomenten, is er een groepsmoment, voeren de jongeren taken uit en is er ruimte voor activiteiten. Jongeren helpen bijvoorbeeld met het koken van het avondeten. Daarna gaan de jongeren naar hun kamer voor een rustmoment van driekwartier. Na het rustmoment wordt er gezamenlijk een warme maaltijd gegeten.

's Avonds kunnen de jongeren verschillende activiteiten ondernemen. Deze vinden groepsgewijs plaats op de leefgroep of elders op het terrein van De Vaart. De Vaart beschikt over een binnenterrein, een fitnesszaal en een sportzaal. Op de leefgroep kunnen jongeren bijvoorbeeld film kijken of een spelletje doen. Daarnaast kunnen jongeren zich inschrijven voor verschillende activiteiten met jongeren uit andere leefgroepen. Deze activiteiten worden begeleid door activiteitenbegeleiders. Voorbeelden zijn fitness, hardlopen, voetbal, dans, bootcamp, creatief en beauty. De activiteitenbegeleiders kunnen op aanvraag van de gedragswetenschapper ook één op één begeleiding aan een jongere bieden. Jongeren met een verlofstatus kunnen verder naar een club buiten De Vaart, bijvoorbeeld hardlopen of fitness. Ook kunnen zij een bijbaantje nemen.

De instelling zorgt voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren

De leefgroepen zien er netjes uit en zijn overzichtelijk ingericht. De jongeren hebben een taak in het gezamenlijk onderhouden en het gezellig maken van de leefgroep. Zij hebben invloed op de inrichting middels de jongerenvergadering.

De pedagogisch medewerkers koken vier dagen per week met de jongeren samen. Jongeren maken zelf de menulijst. Drie dagen per week krijgen de groepen eten aangeleverd dat in de praktijklessen op de school wordt gekookt. Verder is er iedere dag vers brood van de school. De pedagogisch medewerkers eten ook altijd mee. Voor de jongeren is er de 'lust ik niet' lijst.

De jongeren geven aan dat de pedagogisch medewerkers hen complimenten geven. Verder geven ze aan dat de pedagogisch medewerkers meestal het goede voorbeeld geven. Ook de pedagogisch medewerkers vinden voorbeeldgedrag belangrijk en geven aan dat zij open en eerlijk zijn tegenover de jongeren op het moment dat zij daar zelf een fout in maken. Over het algemeen hebben de jongeren vertrouwen in de pedagogisch medewerkers en doen de pedagogisch medewerkers er voldoende aan om een goede sfeer in de leefgroepen te bevorderen.

In september 2013 is De Vaart zowel bij zorg als bij onderwijs gestart met metingen naar het leef- en leerklimaat. Vervolgmetingen zijn gedaan in december 2013 en januari 2014. In mei 2014 zal nog een vierde meting plaatsvinden. Op een aantal gebieden scoort De Vaart bovengemiddeld. Waar nodig heeft De Vaart naar aanleiding van deze metingen verbeteracties ingezet.

De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroep

In De Vaart bestaan zowel gemengde groepen als meisjesgroepen. Twee meisjesgroepen zijn specifiek voor meisjes die slachtoffer zijn geworden van loverboys of waarbij sprake is van eerwraak. Hiervoor wordt samengewerkt met Fier Fryslan, een landelijke instelling die zich richt op deze problematiek. De intercedent (zie verder in paragraaf 2.3) bekijkt in welke leefgroep een jongere het beste geplaatst kan worden. Een jongere kan worden overgeplaatst wanneer hij of zij niet past binnen een leefgroep of teveel onrust veroorzaakt.

Er staan twee pedagogisch medewerkers op een leefgroep. Een derde dienst wordt niet structureel ingezet, maar is wel mogelijk als het nodig is. In de late dienst is altijd een extra pedagogisch medewerker A binnen De Vaart aanwezig. Deze pedagogisch medewerker A gaat de leefgroepen rond en assisteert waar nodig.

De instelling draagt zorg voor voldoende toegerust personeel

De medewerkers van De Vaart vragen bij indiensttreding een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) op en leveren dat in bij de instelling. In één van de in totaal tien door de inspecties onderzochte personeelsdossiers was geen VOG aanwezig. De instelling heeft dit kort voor het toezicht geconstateerd en de betreffende medewerker een nieuwe VOG laten aanvragen.

Er zijn HBO- en MBO-geschoolde pedagogisch medewerkers bij De Vaart in dienst. Nieuwe pedagogisch medewerkers volgen een inwerkprogramma met trainingen en workshops. Verder volgen alle pedagogisch medewerkers periodieke opfrustrainingen MFT (Mentaal Fysieke Training), de jaarlijkse herhalingscursus YOUTURN (de basismethodiek van De Vaart) en intervisie. Recent is de training 'persoonlijk meesterschap' gestart, waarin medewerkers inzicht verkrijgen in hun eigen denken en handelen en leren de regie te nemen. Ook de docenten van de school volgen deze trainingen.

Pedagogisch medewerkers krijgen naast de trainingen dagelijkse begeleiding van de pedagogisch medewerker A op de leefgroep, die tijdens het werk feedback geeft. Verder worden ze ondersteund door de gedragswetenschappers, die hen handvatten bieden over hoe ze het beste met de jongeren en hun problematiek kunnen omgaan. Dit gebeurt vooral tijdens de tweewekelijkse teamvergadering en de wekelijkse verlengde overdracht waarin alle individuele jongeren besproken worden. Ook kunnen de pedagogisch medewerkers altijd bij de gedragswetenschapper binnenlopen. Verder coachen de methodiekcoaches de pedagogisch medewerkers, vooral in het toepassen van de basismethodiek YOUTURN. De pedagogisch medewerkers geven aan dat ze zich op deze manier voldoende ondersteund voelen.

2.2 Samenwerking instelling en school

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
Onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij incidenten	✓	

Toelichting

Onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling.

De jongeren starten binnen twee dagen op het Vaart College. Onderwijs is een belangrijk onderdeel in het dagprogramma van de jongeren. Voor de meisjes van de specifieke meidengroepen is een apart onderwijsprogramma opgezet gescheiden van de overige leerlingen van de school. Het onderwijs aan deze meisjes wordt verzorgd door een leerkracht en een pedagogisch medewerker samen. Lesuitval komt op school nauwelijks voor. Therapieën zijn doorgaans buiten de schooltijden gepland.

School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren

Er zijn verschillende overlegmomenten tussen de instelling en de school. Na het ontbijt komt op iedere groep een docent van de school langs om de bijzonderheden door te nemen. Deze informatie deelt de docent met de andere docenten in het ochtendoverleg op school. Na dit bezoek vindt het multidisciplinair ochtendoverleg plaats, waaraan de verschillende disciplines van de instelling en een medewerker van de school deelnemen. Daarnaast neemt de afdelingscoördinator van school deel aan de wekelijkse regiebesprekingen, waarin onder andere het traject van de jongeren en de incidenten aan de orde komen. Verder geven de pedagogisch medewerkers en docenten gezamenlijk de TIP- en EQUIP- bijeenkomsten aan jongeren. De medewerkers van De Vaart en het Vaart College zijn positief over deze samenwerking en gezamenlijke overlegmomenten.

De mentor van de leefgroep en de docent van de school zien elkaar dagelijks of bellen elkaar. Zowel bij het halen en brengen van de jongeren als tussendoor. Structureel contact tussen de mentor en de docent over de vorderingen en resultaten van de jongeren op de groep is er niet. Het is persoonsafhankelijk of en hoe vaak er inhoudelijk contact is tussen de mentor en de docent. Dit is een aandachtspunt voor De Vaart en het Vaart College.

School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan

De onderbouwing van dit oordeel staat in paragraaf 2.3 onder '*Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk*'.

School en instelling werken voldoende samen bij incidenten

Bij incidenten kunnen de pedagogisch medewerkers en docenten op alarm drukken. Wanneer er alarm op de school is assisteren de pedagogisch medewerkers. Zij gaan zo snel mogelijk met de jongere in gesprek en bekijken wat de beste oplossing is en of de jongere zich weer kan gedragen op school. Wanneer dit niet het geval is gaat een jongere mee terug naar de groep. Op de school is er weinig alarm. Er is een mediator aangesteld die de eerste opvang doet en de mogelijkheid heeft om jongeren weer tot rust te brengen. Pas als dit niet lukt wordt er alarm gedrukt.

De school en de instelling registreren incidenten in Care4. Alle incidenten bespreken de school en de instelling in de wekelijkse regiebespreking. Een aandachtspunt voor De Vaart en het Vaart College is dat er nog geen gezamenlijk totaaloverzicht van incidenten op de school en de instelling is. Ook vindt er geen gezamenlijke instellingsbrede analyse van incidenten plaats.

2.3 Behandeltraject

	Ja, voldoende	Nee, onvoldoende
Criteria		
Instelling en school hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling en het onderwijs van de jongeren	✓	
Instelling en school organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch	✓	
Instelling en school organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners	✓	
Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk: één jongere, één leerling, één plan	✓	
Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief	✓	
Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling	✓	
Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere	✓	
De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt	✓	
De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs	✓	
Instelling en school betrekken het gezinssysteem adequaat bij behandeling en onderwijs (mits jongere van 16 en ouder hiermee instemt)		✓
De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat	✓	
Instelling en school zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs in de keten	✓	

Toelichting

De Vaart en het Vaart College hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling van jongeren

Voor alle locaties jeugdzorg^{PLUS} van Horizon is de visie op trajectzorg uitgewerkt in het 'Pilotplan Trajecten Jeugdzorg^{PLUS}'. De Vaart en het Vaart College hebben een gezamenlijke integrale visie op de zorg en het onderwijs. Deze visie is uitgewerkt in de 'Werkprocessen Vaart College' en in een gezamenlijk jaarplan zorg en onderwijs voor 2014. De Vaart en het Vaart College bieden zorg en onderwijs op maat gekoppeld aan intensieve behandeling om zo het systeem en de jongere (weer) in staat te stellen regie te voeren over het eigen leven. De Vaart en het Vaart College werken samen met de jongere en voor hem belangrijke personen om terugplaatsing naar lichtere en ambulante vormen van zorg en onderwijs mogelijk te maken.

De Vaart en het Vaartcollege organiseren de behandeling voldoende cyclisch

Vanaf 1 oktober 2013 heeft De Vaart een nieuwe werkwijze ingevoerd om het behandeltraject van de jongeren vorm te geven, een werkwijze die binnen heel Horizon gelijk is. De intercedent (gedragswetenschapper) stelt een trajectplan voor de jongere op. De intercedent analyseert hiertoe het dossier en voert gesprekken met de ouders, de jongere en de (gezins)voogd. Binnen vier weken na plaatsing is het trajectplan gereed. In het trajectplan zijn de toekomstige woonplaats, het toekomstige onderwijs en de toekomstige vrijetijdsbesteding opgenomen.

De gedragswetenschapper die verbonden is aan de leefgroep stelt binnen een week na binnenkomst van de jongere een voorlopig perspectiefplan op en binnen zes weken in samenwerking met de gedragswetenschapper van het onderwijs een definitief perspectiefplan. Het perspectiefplan wordt iedere drie maanden in een perspectiefplanbespreking bijgesteld naar aanleiding van de evaluatie van de doelen.

Daarnaast vullen de instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} sinds 2012 de monitor jeugdzorg^{PLUS} in. Hiermee verzamelen de jeugdzorg^{PLUS} instellingen gedurende een langere periode gegevens van en over de jongere om onder andere zicht te krijgen op het resultaat van de begeleiding en de behandeling. De Vaart en het Vaart College zijn in 2014 gestart om de resultaten van behandeling en onderwijs te meten en aan de hand daarvan de behandeling te verbeteren. De resultaten hiervan zijn nog niet beschikbaar.

De Vaart en het Vaartcollege organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners

Op het individuele niveau van de jongere kunnen tijdens de behandeling trainingen of therapieën worden ingezet zoals PMT (Psychomotorische Therapie), Vaktherapie, MDFT (Multidimensionele Familietherapie), systeemcoaching, DGT (Dialectische Gedragstherapie), EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing) en CGT (Cognitieve Gedragstherapie).

Verder werkt De Vaart in de gesloten fase geregeld samen met Curium, Fier Fryslân, de Opvoedpoli en De Brijder Verslavingszorg. Daarnaast zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met de Waag, Flexus Jeugdplein, Cardea en GGZ Kinder en Jeugd Rivierduinen. In november 2012 is een intensieve samenwerking met Fier Fryslân getekend om te komen tot een Top Referente Zorg voor jeugd, daarbij wordt in eerste instantie ingezet op meisjes met loverboy problematiek en seksueel getraumatiseerde meisjes. Horizon en Fier Fryslân gaan onder meer expertise uitwisselen en ontwikkelen, onderzoek uitvoeren, methodieken ontwikkelen en geïntegreerde zorgprogramma's aanbieden.

Op het gebied van het onderwijs wordt ondermeer samengewerkt met het ROC Leiden, Voortgezet Onderwijs (VO) scholen van herkomst, de samenwerkingsverbanden SWV, Koers VO en Holland Rijnland. De trajectbegeleiders ervaren goede samenwerking met de leerplichtambtenaren en het Steunpunt school en handicap. Daarnaast wordt nauw samengewerkt met het Bureau Instroom van Horizon.

In een vroeg stadium wordt contact opgenomen met de vervolginstellingen en scholen. De eerste contacten met vervolginstellingen en met de vervolgscholen verlopen via de trajectbegeleiders, die na vaststelling van het trajectplan het traject van de jongere gaan monitoren. Zodra de trajectbegeleiders weten wanneer en waar de jongeren naar toe gaan, kunnen de jongeren bijvoorbeeld op een buitenschool het schooljaar starten, logeren op de toekomstige woonplek of al kennismaken met de groep of mentor van een vervolgplek.

Verder zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met kinderrechters, die naar De Vaart komen voor zittingen rond het verlengen van de machtigingen, en met leerplichtambtenaren, die jongeren opzoeken in De Vaart.

Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk

Iedere jongere die na oktober 2013 in de Vaart is opgenomen heeft een trajectplan, waarin in grote lijnen is vastgelegd hoe het traject vanaf opname tot het eindpunt zal verlopen. Op het moment van toezicht heeft ongeveer 50% van de jongeren een trajectplan. De andere jongeren hebben een 'oud' perspectiefplan in plaats van een trajectplan. Uit het dossieronderzoek van de inspecties is gebleken dat zowel de 'oude' perspectiefplannen als de trajectplannen voldoen aan de verwachtingen van de inspecties.

Naast het trajectplan hebben alle jongeren een perspectiefplan. De einddoelen die in het trajectplan zijn opgenomen (waar werkt een jongere naartoe), werken de betrokken gedragswetenschappers van de instelling en de school in het perspectiefplan nader uit (hoe werkt een jongere naar het einddoel toe). In het perspectiefplan staat onder andere concreet aangegeven aan welke doelen en YOUTURN-profielen een jongere werkt en welke therapieën een jongere volgt. De voortgang van de jongere wordt besproken in de tweewekelijkse verlengde overdracht, waarbij de pedagogisch medewerkers en de gedragswetenschapper aanwezig zijn.

Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief

Binnen vier weken weten de meeste jongeren wat hun perspectief is op het gebied van wonen en onderwijs en hoe lang ze nog bij De Vaart moeten blijven.

De intercedent (gedragswetenschapper) stelt binnen vier weken het trajectplan op. In de eerste week spreekt de intercedent samen met een medewerker van de school met de jongere, de ouders en de (gezins)voogd over het traject en de vervolgplek van de jongere. Ook het schoolperspectief wordt in dit eerste gesprek uitvoerig besproken. De bedoeling van dit gesprek is om de betrokkenen achter het plan te krijgen en om de jongere gemotiveerd te krijgen voor het traject. In het trajectplan zijn zowel de doelen voor het onderwijs als die voor de behandeling opgenomen, inclusief het uitstroomperspectief van de jongere (toekomstige woonplaats, toekomstig onderwijs en toekomstige vrijetijdsbesteding). Het verloop van de trajecten wordt in de wekelijkse regiebespreking besproken, waaraan zowel de school als instelling deelnemen.

Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling

De intercedent neemt in het trajectplan informatie over de voorgeschiedenis en de problematiek van de jongere op. Bij de plaatsing is er al veel voorinformatie beschikbaar, vooral van de (gezins)voogd. Wanneer dit niet het geval is gaan de intercedenten van de instelling en de school achter de informatie aan. De intercedent bespreekt samen met een medewerker van de school de voorinformatie tijdens het gesprek in de eerste week met alle betrokkenen. De school kan eventueel aanvullende testen of onderzoeken uitvoeren.

De gedragswetenschapper van de groep start met een nadere uitwerking van de einddoelen uit het trajectplan in een voorlopig perspectiefplan. Na zes weken wordt het perspectiefplan met alle betrokkenen in de perspectiefplanbespreking besproken en vastgesteld.

Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere

De behandeling en het onderwijs starten binnen een paar dagen na opname. Op de leefgroep werken de jongeren vanaf de start aan YOUTURN-profielen. In het begin zijn dit vooral de instroom- en basisprofielen, waarbij het gaat om het aanleren van basisvaardigheden en structuur (bijvoorbeeld opstaan, verzorging en dagroutine). Naarmate een jongere verder vordert in zijn traject worden dit steeds meer persoonlijke ontwikkelprofielen.

De jongeren starten binnen twee dagen op het Vaart College in een oriëntatieklas. Voor de meisjes van de specifieke meidengroepen is een apart onderwijsprogramma opgezet gescheiden van de overige leerlingen van de school.

De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt

De einddoelen in het trajectplan zijn door de instelling en de school nader uitgewerkt in het perspectiefplan. De instelling en de school stemmen de doelen in de verschillende besprekingen inhoudelijk op elkaar af.

De instelling vertaalt de doelen in YOUTURN-profielen waaraan een jongere werkt. Alle jongeren die de inspecties gesproken hebben weten aan welke doelen zij moeten werken op de leefgroep. De mentor bespreekt en scoort deze profielen met de jongere tijdens de wekelijkse mentorgesprekken. Indien nodig gebeurt dit vaker. De mentor en de jongere concretiseren samen de YOUTURN-profielen in persoonlijke werkpunten en bespreken deze een aantal keer per dag. De werkpunten zijn in de taal van de jongeren opgesteld. Zowel de YOUTURN-profielen als werkpunten zijn voor de jongeren zichtbaar op borden in de leefgroep.

De school werkt niet met de YOUTURN-profielen en werkpunten, maar heeft de doelen uit het perspectiefplan in eigen werkpunten voor de jongeren uitgewerkt. Er is geen structurele afstemming tussen de mentor en de docent over de werkpunten van de jongeren op de leefgroep en de op school. Een periodiek driegesprek tussen de mentor, de docent en de jongere vindt bijvoorbeeld niet plaats.

De inspecties hebben deze indicator ondanks dit verschil toch als voldoende beoordeeld, maar zien wel ruimte voor verbetering op dit punt. De instelling en de school hebben beide de gezamenlijke doelen uit het perspectiefplan concreet uitgewerkt, maar voor de jongeren zou het duidelijker zijn wanneer de instelling en de school volgens dezelfde methode de voortgang van deze doelen volgen.

De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs

De jongeren zijn doorgaans goed op de hoogte van de voortgang van de behandeling. Ze weten dit door de dagelijkse bespreking van de werkpunten, de wekelijkse mentorgesprekken en de periodieke perspectiefplanbesprekingen. Ook zijn de jongeren op de hoogte van de voortgang op school door de gesprekken met hun mentor, de cijfers en rapporten die ze krijgen en de periodieke perspectiefplanbesprekingen.

Het merendeel van de jongeren die de inspectie heeft gesproken, weet naar welke vervolgplek en school zij gaan na hun verblijf bij De Vaart. Voor ongeveer een kwart van de geïnterviewde jongeren is niet duidelijk hoe lang hun traject binnen De Vaart nog duurt.

De Vaart en het Vaart College betrekken het gezinssysteem onvoldoende bij behandeling en onderwijs

Het Vaart College onderhoudt buiten de perspectiefplanbesprekingen geen structureel contact met de ouders. Daarom scoren de inspecties dit criterium als onvoldoende. Het merendeel van de ouders die de inspecties gesproken hebben geeft aan dat ze niet of nauwelijks contact hebben met de docenten van de school. Deze ouders geven aan dat zij daar wel behoefte aan hebben, ook wanneer het goed gaat met hun kind. Het Vaart College herkent dit punt en heeft aangegeven bezig te zijn met het invoeren van ouderavonden en tien-minutengesprekken.

De contacten met de ouders zijn vooral met de mentor van de leefgroep. De ouders die de inspecties hebben gesproken geven aan dat ze hierover tevreden zijn. Er is wekelijks contact tussen de mentor en de ouders, indien nodig vaker. Verder worden de ouders uitgenodigd voor de periodieke perspectiefplanbesprekingen.

De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat

Op het niveau van de individuele jongere behalen volgens de medewerkers de meeste jongeren hun doelen. Medewerkers van de instelling en de school geven aan dat het belangrijk is om in het begin niet te hoge doelen te stellen. Op instellingsniveau is het streven om bij 70% van de jongeren het in het trajectplan vastgestelde traject ook daadwerkelijk uit te voeren. De Vaart en het Vaart College kunnen tijdens het toezicht van de inspecties niet precies aangeven hoe hoog het percentage op dat moment is. De Vaart meet sinds begin 2014 de uitvoering van de trajecten. Hiervan zijn nog geen uitkomsten beschikbaar. Het doel is om te meten of een jongere het perspectief heeft gehaald en of het probleemgedrag is afgenomen. Binnenkort krijgt De Vaart een nieuwe versie van Care4 met meer meetmogelijkheden.

De Vaart en het Vaart College zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs

De Vaart en het Vaart College zetten zich voldoende in om te komen tot een goede aansluiting met de vervolgzorg en het vervolgonderwijs voor de jongere. Aangezien binnen vier weken het traject duidelijk is kan er snel worden nagedacht over een alternatief bij bijvoorbeeld wachtlijsten. De trajectbegeleiders zijn de schakel tussen De Vaart, het Vaart College en de ketenpartners. Zij zorgen ervoor dat jongeren tijdig worden aangemeld bij therapieën, vervolgplekken en vervolgscholen en dat overgangsmomenten soepel verlopen.

De Vaart ervaart door het ontstaan van wachtlijsten problemen met de doorstroom naar de open residentiële groepen, zoals bij Horizon Rijnhove. Ook de doorstroom naar een KTC

(kamertrainingscentrum) stagneert soms door wachttijden, met name in de regio Rotterdam.

De school zorgt voor een "warme overdracht" naar de vervolgplek en wanneer jongeren naar huis terug gaan kan er geoefend worden door bijvoorbeeld langer met verlof te gaan. Ouders en jongeren kunnen kennismaken met de vervolgplek. Geschikt vervolgonderwijs is volgens de medewerkers goed te organiseren. Er is voldoende contact met het vervolgonderwijs. Wat het MBO betreft is het meestal niet mogelijk om in te stromen buiten de twee instroommomenten om. De Vaart zoekt dan een andere oplossing, bijvoorbeeld een andere opleiding of stage. Ook kan binnen het Vaart College de school worden afgemaakt.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel en nabeschuiving

In dit hoofdstuk oordeelt de Inspectie Jeugdzorg in hoeverre de instelling in staat is om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden. De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs beoordelen gezamenlijk in hoeverre instelling en school in staat zijn voldoende samen te werken. Daarnaast oordelen de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs in hoeverre de jongeren een toereikend behandeltraject krijgen.

Dit hoofdstuk bevat twee paragrafen. In paragraaf 3.1 staan het eindoordeel van de inspecties en de verbetermaatregel. Paragraaf 3.2 bevat een nabeschuiving van de inspecties over het toezicht stap 3.

3.1 Eindoordelen

Eindoordelen

Leefklimaat (stap 2)

De Inspectie Jeugdzorg beoordeelt alle criteria als voldoende en komt daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van het leefklimaat in Horizon, locatie De Vaart voor jongeren voldoende is.

Samenwerking instelling en school (stap 2)

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs beoordelen alle criteria als voldoende en komen daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van de samenwerking tussen Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College voldoende is.

Behandeltraject (stap 3)

De Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs beoordelen elf van de twaalf criteria als voldoende en komen daarmee tot het eindoordeel dat de kwaliteit van het behandeltraject in Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College voor jongeren voldoende is.

Verbetermaatregel

De inspecties verwachten dat Horizon, locatie De Vaart en het Horizon Vaart College binnen zes maanden zorgen:

- dat de ouders meer betrokken worden bij het onderwijs en meer op de hoogte gesteld worden van de vorderingen van hun kind.

Op het moment van het toezicht van de inspecties zijn de instelling en de school gestart met het invoeren van een aantal verbeteringen op dit punt.

3.2 Nabeschuwing

De staatssecretaris van VWS heeft de trajectaanpak van de instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} uitgewerkt in het 'Beleidskader trajecten Jeugdzorg^{PLUS}' en het 'Pilotkader zorgtrajecten Jeugdzorg^{PLUS}' en er een trajectfinanciering aan verbonden. Uitgangspunt van de *trajectbenadering* is dat instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} samenwerken met het onderwijs, terwijl instelling en school ook samenwerken met ketenpartners om de aansluiting van de jongeren na de jeugdzorg^{PLUS} goed te laten verlopen.

Het toezicht vindt plaats in een periode dat instellingen landelijk nog bezig zijn met de uitvoering van een pilot op het gebied van de trajectaanpak. Daarom willen de inspecties hieraan aandacht geven in een nabeschuwing.

In 2012 startte het merendeel² van de pilots trajectaanpak bij de jeugdzorg^{PLUS} instellingen en de scholen die daaraan zijn verbonden. De pilot trajectaanpak van Horizon, locatie De Vaart werd in 2013 goedgekeurd. De inspecties hebben bij hun toezicht naar de behandeling een 'work in progress' aangetroffen. Er is een adequate gedeelde visie, maar deze is nog niet volledig geïmplementeerd. Onderdelen met betrekking tot de behandeling waren nog in ontwikkeling. Het oordeel op elf van de twaalf criteria is bij Horizon, locatie De Vaart is voldoende. Dat wil niet zeggen dat er geen verdieping en verdere uitwerking van de criteria mogelijk is. Daarvoor is meer tijd nodig dan de tijd die de pilotfase tot nu toe bood.

Daarnaast hebben de inspecties geconstateerd dat er niet altijd sprake is van continuïteit van het zorgtraject, waarbij de jongere zonder tijdverlies kan doorstromen naar de meest passend geachte verblijfplaats en onderwijssituatie. Bij Horizon, locatie De Vaart gaat dit vooral om de wachtlijsten bij open residentiële groepen, zoals bij Horizon, locatie Rijnhove en een tekort aan plaatsen in kamertrainingscentra binnen de regio Rotterdam. Naast de instelling en de school spelen ook ketenpartners hier een belangrijke rol. Juist ook op dit punt is nog tijd nodig zodat partijen elkaar steeds beter kunnen vinden in de zorg en het onderwijs voor de jongeren. Scholen en instellingen waarnaar de jongeren doorstromen, moeten hun verantwoordelijkheid gaan nemen. Partijen moeten elkaar erkennen als ketenpartners en elkaars expertise vertrouwen. Voorwaarde is dat de contacten zijn gelegd en de afspraken zijn gemaakt, dan is verdieping en verdere uitwerking mogelijk en nodig. In de landelijke eindrapportage die de inspecties na afloop van hun toezicht zullen opstellen, zullen zij nader ingaan op het probleem rond de continuïteit van de zorg en het onderwijs.

² Bij een deel van de instellingen kwam de financiering voor de pilot pas in 2013 tot stand.

Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties stap 2 en stap 3

Stap 2

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
dagprogramma (leefgroep, vrije tijd)	De instelling zorgt dat het dagprogramma voldoende aansluit op de behoeften van jongeren	- jongeren ervaren dat het dagprogramma aansluit bij wat ze willen en aankunnen - medewerkers passen binnen de mogelijkheden het dagprogramma aan op wat jongeren willen en aankunnen	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt voor voldoende en gevarieerd aanbod in het dagprogramma	- jongeren ervaren dat er voldoende dagprogramma is met een gevarieerd aanbod - medewerkers zorgen voor voldoende dagprogramma met een gevarieerd aanbod	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op het dagprogramma	- jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de invulling van het dagprogramma - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid om invloed te hebben op de invulling van het dagprogramma	jongeren medewerkers
dagprogramma (school)	De intake van de school is van voldoende kwaliteit	- school heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jongere	jongeren documenten
	De school zorgt dat iedere leerling op het juiste niveau met het onderwijs begint	- commissie van begeleiding (CvB) bepaalt voor <i>alle</i> leerlingen de beginsituatie	CvB leerlingendossiers
	De school volgt de vorderingen en ontwikkelingen van de leerlingen voldoende	- voor alle leerlingen is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft per leerling een toegesneden handelingsplan	- de school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen verwoord in het handelingsplan	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft aandacht voor de samenstelling van de schoolgroepen	- de school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jongeren	medewerkers school jongeren lesobservaties

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	De school zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	- medewerkers worden structureel ondersteund bij het uitvoeren van hun dagelijkse werkzaamheden en maken gebruik van inwerkprogramma's, interne opleidingen en andere ondersteuningsvormen	medewerkers school documenten
Samenwerking instelling en school	Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats	- bij opname in de instelling gaan jongeren zo snel mogelijk naar school - jongeren vertellen dat ze niet lang (1 à 2 weken) op plaatsing op school hebben gewacht - er is geen lesuitval waardoor jongeren niet naar school kunnen - de school registreert en analyseert de lesuitval	jongeren medewerkers instelling en school documenten
	School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	- de inhoud van het multidisciplinair overleg is vastgelegd en betreft in ieder geval de dagelijkse begeleiding van individuele jongeren, zowel op de groepen als op school	medewerkers instelling en school
	School en instelling werken voldoende samen bij het handelingsplan	- bespreken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school en maakt onderdeel uit van het overleg met de instelling	medewerkers instelling en school jongeren
	School en instelling werken voldoende samen bij incidenten	- de samenwerking tussen school en instelling is geformaliseerd en maakt deel uit van het instellingsbeleid - de procedure voor het melden en registreren van incidenten is bij de medewerkers bekend en wordt als zodanig ook toegepast - er is een overzichtelijke incidentenregistratie toedracht en afhandeling van incidenten wordt grondig onderzocht en vastgelegd	medewerkers instelling en school jongeren leerlingendossiers
Aandachtvolle omgeving	De instelling zorgt voor een fysieke leefomgeving van voldoende kwaliteit	- jongeren zijn tevreden over hun fysieke leefomgeving - de leefgroepen zijn passend en veilig ingericht - de leefgroepen zijn zichtbaar schoon	jongeren medewerkers observatie

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op hun fysieke leefomgeving	- jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de inrichting van hun fysieke leefomgeving - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid invloed uit te oefenen op hun fysieke leefomgeving	jongeren medewerkers observatie
	De instelling zorgt ervoor dat de omgang binnen de instelling voldoende respectvol is	- jongeren ervaren dat respect binnen de instelling belangrijk is - jongeren ervaren dat zij medewerkers kunnen vertrouwen - medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldgedrag en geven zelf het goede voorbeeld	jongeren medewerkers
	De instelling zorgt ervoor dat de medewerkers een aandachtvolle houding hebben ten opzichte van de jongeren	- jongeren ervaren dat er aandacht is voor hun interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. - jongeren ervaren dat de medewerkers goed gedrag opmerken en complimenten maken - medewerkers hebben aandacht voor de interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. van de jongeren - medewerkers belonen positief gedrag - medewerkers maken tijd en hebben aandacht voor de jongeren	jongeren medewerkers
Aandacht voor samenstelling leefgroep	De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroepen	- medewerkers zijn zich bewust van de problematiek van de jongeren bij de samenstelling van de leefgroep	medewerkers
	De instelling heeft aandacht voor de inzet van personeel	- de instelling gaat flexibel om met inzet personeel wanneer de problematiek van jongeren daar om vraagt	medewerkers
Voldoende toegerust personeel	De instelling heeft alleen medewerkers met een VOG in dienst	- van medewerkers wordt een verklaring omtrent het gedrag gevraagd (VOG)	personeelsdossiers medewerkers
	De instelling heeft medewerkers met voldoende kennis en vaardigheden in dienst	- medewerkers hebben voldoende pedagogische kennis. - medewerkers hebben voldoende kennis over de problematiek van de aanwezige populatie en handelen ernaar	personeelsdossiers medewerkers jongeren

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
		- medewerkers hebben voldoende vaardigheden	
	De instelling zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	- De instelling stuurt/coacht medewerkers op hun werk in de leefgroep	medewerkers

Stap 3

Planmatigheid in behandeling en onderwijs Voorwaarden voor een toereikend behandeltraject zijn gerealiseerd	
Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waar zien we dat aan?</i>
Instelling en school hebben en hanteren gezamenlijk een adequate visie op de behandeling en het onderwijs van de jongeren	<i>Er is een gezamenlijk beleidsdocument van de school en de instelling met daarin:</i> ➤ afspraken over doelen gericht op het traject van de jongeren ➤ afspraken over behandeling en onderwijs ➤ afspraken over een overlegstructuur op alle niveaus ➤ afspraken over verantwoordelijkheden en bevoegdheden
Instelling en school organiseren gezamenlijk de behandeling cyclisch en handelen overeenkomstig	<i>Instelling en school hebben een gezamenlijke behandelcyclus voor jongeren vastgesteld (pdca):</i> ➤ op individueel niveau jongere, met daarin: ○ registratie (plannen, meten van resultaat) ○ analyse en evaluatie ○ verbetering en aanpassing ➤ op organisatieniveau, met daarin: ○ resultaten van de behandeling en het onderwijs ○ analyse en evaluatie ○ verbetering en aanpassing ○ resultaten langere termijn (minimaal 0.5 jaar)
Instelling en school organiseren adequate structurele samenwerking met ketenpartners	<i>Er is structurele samenwerking met ketenpartners op individueel niveau jongere:</i> ➤ er is overeenstemming over te bereiken doelen ➤ er is overeenstemming over informatie uitwisseling ➤ afspraken worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

	<i>Er is structurele samenwerking met ketenpartners op organisatieniveau, er zijn:</i> ➤ afspraken met BJZ en instellingen voor jeugdzorg ➤ afspraken met extramurale behandelaars (LVB-zorg, GGZ-zorg, verslavingszorg) ➤ afspraken met toeleverende scholen en vervolgscholen (V(S)O, ROC) ➤ afspraken met arbeidsbureau/werkvoorziening
Perspectief De individuele jongere krijgt behandeling en onderwijs gericht op zijn perspectief	
Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waar zien we dat aan?</i>
Iedere jongere heeft een individueel trajectplan van instelling en school gezamenlijk: één jongere, één leerling, één plan	<i>Er is een fysiek individueel plan per jongere van school en instelling samen</i>
Het trajectplan is voldoende gericht op perspectief	<i>Het plan stuurt minimaal aan op het realiseren van:</i> ➤ een verblijfplaats ➤ een plaats in het onderwijs en/of werk ➤ vrijetijdsbesteding <i>verbetering van het gedrag (bijv. wegnemen van verslaving, afhankelijkheid, criminaliteit)</i>
Het trajectplan van de jongere is gebaseerd op analyse van de problematiek en een hypothese voor de behandeling	<i>Het trajectplan is gebaseerd op:</i> ➤ een gezamenlijke intake ➤ een gezamenlijke analyse van de problematiek ➤ een werkhypothese voor de behandeling ➤ de jongere en het (gezins)systeem
Behandeling en onderwijs starten direct na de plaatsing van de jongere	<i>De jongere start uiterlijk op de 2e werkdag na de plaatsing met onderwijs</i> <i>Werkhypothese behandeling is binnen 2 weken na plaatsing beschikbaar</i>
De doelen van behandeling en onderwijs van de jongere uit het trajectplan zijn SMART uitgewerkt	<i>Doelen zijn</i> ➤ specifiek ➤ meetbaar ➤ acceptabel ➤ realistisch

	➤ <i>tijdgebonden</i> (kleine stappen, gekoppeld aan interventie)
De jongere heeft voldoende zicht op de voortgang van zijn behandeling en onderwijs	<i>De jongere weet:</i> ➤ <i>aan welke doelen hij moet werken</i> ➤ <i>hoe lang hij nog in de jeugdzorg+ zit (of: aflopen machtiging)</i> ➤ <i>waar hij na verblijf binnen de instelling naar toe gaat</i> ➤ <i>hoe de voortgang is van behandeling/onderwijs</i> (aandachtspunt: plan in de taal van de jongere) <i>Besluiten over behandeling/onderwijs worden altijd in samenspraak met jongere gemaakt:</i> ➤ <i>de jongere is aanwezig bij trajectplanbesprekingen</i>
Instelling en school betrekken het gezinssysteem adequaat bij behandeling en onderwijs (mits jongere van 16 en ouder hiermee instemt)	<i>Ouders/wettelijke vertegenwoordigers worden in de gelegenheid gesteld om aanwezig te zijn bij besprekingen</i> <i>Ouders/wettelijke vertegenwoordigers worden in de gelegenheid gesteld om mee te beslissen over behandeling/onderwijs</i>
Resultaat Behandeling jongere en scholing leerling hebben resultaat	
Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waar zien we dat aan?</i>
De individuele jongere krijgt de behandeling die en het onderwijs dat leidt tot het beoogde resultaat	<i>De uitstromende jongere heeft de behandeldoelen behaald</i> <i>De uitstromende jongere heeft de onderwijsdoelen behaald</i> <i>De vervolwoonsituatie sluit aan bij de uitstroomsituatie van de jongere</i> <i>Het vervolgonderwijs sluit aan bij de uitstroomsituatie van de jongere</i>
Instelling en school zorgen voor continuïteit in behandeling en onderwijs in de keten	<i>De jongere kan zonder tijdverlies door naar de volgende woon/behandelsituatie (doorgaande zorglijnen)</i> <i>De jongere kan zonder tijdverlies door naar het volgende onderwijs/dagbestedings-programma (doorgaande leerlijnen)</i>

	<i>De instelling en de school weten na uitstroom waar de jongeren wonen en werken/leren</i> <i>Er is zo nodig vervolgzorg op maat gerealiseerd voor het gezin, om te zorgen voor continuïteit</i>
--	---

Bijlage 2 – Het onderzoek van de inspecties

Vraagstelling

De inspecties hebben de volgende vraagstelling voor het onderzoek geformuleerd:

In hoeverre is de instelling voor gesloten jeugdzorg in staat een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden?

Krijgen de jongeren een toereikend behandeltraject in de instellingen en scholen voor jeugdzorg^{PLUS}?

Toetsingskader

De verwachtingen van de inspecties in het toetsingskader zijn gebaseerd op de in 2008 ontwikkelde 'veldnormen', het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg.

De inspectie heeft zich voor de invulling van deze open normen voor wat betreft stap 2 door een aantal bronnen laten inspireren:

- een bijeenkomst "Open normen" die zij heeft georganiseerd met vertegenwoordigers uit "het veld" in oktober 2009;
- het boek "Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C. Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen"³;
- het rapport "Goed bejegenen. Beginselen voor het omgaan met ingeslotenen" van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming⁴;
- het artikel "Pedagogisch handelen in de residentiële zorg. Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat"⁵.

Voor wat betreft stap 3 zijn de inspiratiebronnen geweest:

- het boek "JeugdzorgPlus Trajectzorg voor jeugdigen met ernstige gedragsproblemen. Een quick scan van de literatuur"⁶;
- een bijeenkomst met deskundigen uit de wetenschap in april 2012 om te bepalen wat de belangrijkste thema's en criteria (en indicatoren) zijn;
- een werkbijeenkomst waarvoor alle instellingen en scholen zijn uitgenodigd in mei 2012 om de indicatoren te bepalen en nader in te vullen tot 'waaraan zie je dit in de praktijk';
- Tot slot zijn in september 2012 vertegenwoordigers van instellingen en scholen uitgenodigd om te reageren op het toetsingskader en de daarin opgenomen paragraaf 'wijze van beoordelen'.

Toen de inspecties na de drie raadplegingen het toetsingskader stap 3 hadden vastgesteld, ontwikkelden zij de instrumenten voor het toezicht. In een pilot in november 2012 zijn het toetsingskader en de instrumenten getest en waar nodig aangepast. Daarna volgde uitvoering van het praktijkonderzoek in de instellingen en scholen.

³ Onder redactie van Fiet van Berk en Leo Rutjes, Houten 2009.

⁴ Versie 2010.

⁵ Door Netty Jongepier, Macha Struijk en Peer van der Helm, gepubliceerd in JeugdenCo, Kennis 01-2010.

⁶ Onder redactie van Leonieke Boendermaker, 2011.

Het onderzoek

Het onderzoek bij De Vaart en het Horizon College is uitgevoerd op 24 en 26 februari 2014 door zes, respectievelijk vijf inspecteurs en bevatte de volgende onderdelen:

- presentatie van instelling en school waarin zij aangeven hoe zij de trajectaanpak georganiseerd hebben, met aandacht voor de thema's uit het toetsingskader; beleid is ter inzage aanwezig;
- analyse cliënten-/leerlingendossiers, toegelicht door behandelcoördinator van de instelling en schoolpsycholoog;
- interviews met jongeren;
- lunch en observatie op de groepen;
- interview met trajectbegeleiders/-regisseurs instelling en school;
- interview met activiteitenbegeleiders;
- interviews met groepsleiders/mentoren en leraren/mentoren;
- gesprekken met ouders;
- interview met leidinggevenden;
- onderzoek personeelsdossiers;
- onderzoek cliënten-/leerlingendossiers;
- terugkoppeling aan de (locatie)directie.

De inspecties hebben tijdens het onderzoek zelf de te interviewen groepsleiders/mentoren en de dossiers geselecteerd. De overige medewerkers, ouders en jongeren zijn door de instelling en de school geselecteerd.

Rapportage

De gezamenlijke inspecties maken voor elke instelling en interne school een rapportage van het onderzoek. In deze rapportage spreken de inspecties op basis van de bevindingen in de instelling en in de school hun oordeel uit.

De inspecties vragen elke instelling en school of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat. Na verwerking van de reacties van de instellingen en scholen stellen de inspecties de rapportages vast. In het vastgestelde rapport nemen de inspecties de verbetermaatregelen op die zij verlangen als de kwaliteit in instelling en/of school tekort schiet.

Als de inspecties de rapportages hebben vastgesteld, bieden zij deze aan aan de staatssecretaris van VWS en aan de instellingen en scholen zelf. De inspecties plaatsen de vastgestelde rapporten op hun websites.

De inspecties schrijven na het toezicht stap 3 een geaggregeerd rapport (het slotbericht) over de resultaten van het toezicht stap 3 dat zij aanbieden aan de staatssecretaris van VWS, de minister van VWS en de minister van OC&W.

Hertoetsen

Eventuele hertoetsen zullen plaatsvinden in de periode eind 2014 - 2015.